

Testo digitalizzato da www.torah.it nel 2010
Tutti i diritti sulla digitalizzazione riservati

Testo sacro.
Stampare solo per conservarlo.

Eliminare esclusivamente in ghenizà

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVID LUZZATTO

PADOVA
1874

42
PARASHAT VAETCHANAN

Torah.it

per passare. (22) Non dovete temerli, poichè egli è il Signore, Iddio vostro, che combatte per voi. (23) Supplicai nello stesso tempo al Signore, con dire: (24) Signore, Iddio! Tu cominciasti a mostrare al tuo servo la tua grandezza, e la tua potente mano; opere (dico) e prodezze tali, che chi mai è dio in cielo, o in terra, che ne farebbe di consimili? (25) Concedi deh! ch'io passi, e vegga la buona terra ch'è di là dal Giordano; quella felice regione montuosa, ed il Libano. (26) Ma il Signore mi si mostrò irato, a cagion vostra, e non m'esaudi; ed il Signore mi disse: Ti basti! Non mi parlare più intorno a questa cosa. (27) Sali in cima del Pisgà, ed alza gli occhi verso occidente, verso settentrione, verso mezzodi e verso oriente, e vedi (quanto puoi) co' tuoi occhi; perocchè non passerai questo Giordano. (28) E nomina Giosuè (tuo successore), e fallo forte e coraggioso; poich'egli passerà alla testa di questo popolo; ed egli distribuirà loro in retaggio il paese che vedrai. (29) Quindi restammo nella valle, rimpetto a Bet Peòr.

כח של מים, כי יש כחל שענינו בקעה. (כג) ואתחנן: אין צורך לדברי הראש"ע שמפרש וכבר התחננת, כי זאת יהושע נותני האמור לעלה איכנו בזכות ה' פרטית, אלא הזכרה שהזכיר משה את יהושע מעין המאורע: עיניך הרואות, כן יעשה, לא תיראום. ואע"פי שידע משה כי יהושע עתיד להכניס את ישראל לארץ, לא מנע עצמו מן הרחמים, ובפרט כי לא בקש לעבור כמכהיג אלא לעברה כח, אפי' כהדיוע. גם היה חסר שיכנס משה לארץ ויתחיל הכבוש וימות, ויהושע ישלים הכבוש. וענין וכו' את יהושע וחזקוהו ואמלכוהו הוא מה שעשה משה לבסוף לפני כל העם, לא ההזכרה שלעולם שלא היתה אלא זכירו לזכרו. (כז) ונשב בגיא: מאחר שלא שמע אלי נחמכנו גם, ופה אמות.

עבר שמיה: (כב) לא תיראום כי יהוה אלהיכם הוא הנלחם לכם: ס ס ס מה (כג) ואתחנן אל-יהוה בעת ההוא לאמר: (כד) אדני יהוה אתה החלול להראות את-עבדך את-גדלך ואת-ידך החזקה אשר מ-אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך: (כה) אעברה-נא ואראה את-הארץ הטובה אשר בעבר הירדן החר הטוב הזה והלבנן: (כו) ויתעבר יהוה בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר יהוה אלי רב-לך אל-תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה: (כז) עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי-לא תעבר את-הירדן הזה: (כח) וצו את-יהושע וחזקהו ואמצהו כיהוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את-הארץ אשר תראה: (כט) ונשב בגיא מול בית-פעור: פ

IV

(1) Ora dunque, Israel, ubbidisci agli statuti ed alle leggi, ch'io v'insegno d'eseguire; affinché abbiate a vivere, e andare e conquistare il paese ch' il Signore, Iddio dei padri vostri, è per darvi. (2) Non dovete aggiungere a quanto io vi comando, nè detrarne (alcuna parte); in guisa d'osservare (esattamente) i precetti del Signore, Iddio vostro, ch'io vi comando. (3) Avete veduto co' vostri occhi ciò ch' il Signore fece nel (fatto del) Baal-Peòr: che (cioè) tutti coloro che hanno seguito il Baal-Peòr furono dal Signore, Iddio tuo, distrutti di mezzo a te. (4) Mentre voi, che siete rimasti attaccati al Signore, Iddio vostro, siate ora tutti in vita. (5) Ecco, io v'insegno oggi statuti e leggi, come mi comandò il Signore, Iddio mio, perchè gli eseguiate esattamente in mezzo al paese, dove andate per conquistarlo. (6) Dovete eseguirli accurata-

(ב) לא תוסיפו: נריך שתשמעו אל החוקים והמשפטים האלה לא בלעד לעשותם, כי גם לעשותם בלי תוספת ומוגרעת, וכל זה מפני שהרבה מתעבות העב"ם כמשבו וזעזעו מעט מן הוזהרים הקדמונים אשר היו בעצמם ישרים, וע' למעט י"ב כ"ט, י"ג א'. (ד) לעשות כן: כן דוקא בלא תוספת ומוגרעת. (ו) אשר ישמעון את כל החוקים האלה: ואמרו רק עם חכם ונבון וגו', מכאן סתירה לדברי האומרים כי החוקים אשר חקק משה לבני ישראל לקומים הם מחוקי המלכים ושאר עמים שנימוי. הלא בני דורו של משה היה להם לדעת הדבר הזה יותר מוכחו אכזבו אלה פה, ואיך יהיה משה עשט כל כך, או עז פנים כל כך, לומר לישראל כי הגוים שזמנם את החוקים האלה יאמרו שישראל עם חכם ונבון? הלא היה להם לומר שהם עם סכל וגרוע, שתורחם נכבד מעמים אחרים. וגדולה מוזאת איך יאמר אחר כן ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים נדיקים ככל התורה הזאת, אם התורה הזאת לקומה היתה מתורת שאר גוים? הלא לכל המעט כנערך להודות כי התורה האלהית צררה האוכל ונחך הפסולת, וקיימה מכל החוקים הכהנים בעולם בנימי ההם, רק אותם שראתה החכמה העליונה ישרים ונדיקים ומועילים, ובעלה החוקים הרעים, וזו עשתה בזה שני והסכה אותם ורע לעונ. רק עם חכם ונבון: מלת רק עניינה כאן: בודאי

ד

(א) ועתה ישראל שמע אל-החקים ואל-המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם את-הארץ אשר יהיה אלהי אבותיכם נתן לכם: (ב) לא תספו על-הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר את-מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם: (ג) עיניכם הראות את אשר-עשה יהוה בבבל פעור כי כל-האיש אשר הלך אחרי בעל-פעור השמידו יהוה אלהיך מקרבך: (ד) ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כלכם היום: (ה) ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני יהוה אלהי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה: (ו) ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני

וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בָנֶיךָ: (י) יוֹם אֲשֶׁר
 עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחַרְבַּ בְּאֵמֶר
 יְהוָה אֵלַי הִקְהַל־לִי אֶת־הָעָם וְאִשְׁמַעְם אֶת־
 דְּבָרַי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לִירְאָה אֹתִי כָּל־הַיָּמִים
 אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם
 יִלְמְדוּן: (יא) וְתִקְרְבוּן וְתַעֲמְדוּן תַּחַת הַהָר
 וְהָהָר בֹּעֵר בְּאֵשׁ עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם חֶשֶׁךְ עָנָן
 וְעַרְפָּל: (יב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ
 קוֹל דְּבָרִים אֲתֶם שָׁמְעִים וְתִמוּנָה אֵינְכֶם

DEUTERONOMIO IV

tempo della tua vita; devi anzi farle conoscere ai tuoi figli ed ai figli de' figli tuoi. (10) (Rammenta, dico) quel giorno che ti presentasti innanzi al Signore, Iddio tuo, presso l'Orèb, quando il Signore mi disse: Radunami il popolo, ch'io voglio far loro udire le mie parole [i miei comandamenti], affinché apprendano a temermi per tutt' il tempo che vivranno sulla terra, e l'insegnino ai figli loro. (11) E voi vi presentaste, e vi fermaste sotto il monte; ed il monte ardeva nel fuoco [cioè era coperto di fiamme, che alzavansi] sino al cuor del cielo, (ed era circondato da) oscurità, nube e nebbia. (12) Ed il Signore vi parlò di mezzo al fuoco; e voi udivate il suono delle parole, e non perceivate alcuna figura, ma soltanto una

www.torah.it

(י) למד: ע' נס"ע תקס"ט 141. (יא) וההר בוער באש: הוה עמנו היה חשך.

הַעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה
 וְאָמְרוּ רַק עַם־חָכָם וְנָכוֹן הָגוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה:
 (ו) כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים
 אֵלָיו כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קְרָאֵנוּ אֵלָיו:
 (ז) וּמִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים
 צְדִיקִים כְּכֹל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן
 לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם: (ח) רַק הַשְּׁמַר לָךְ וּשְׁמַר
 נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־
 רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן־יִסּוּרוּ מִלְּבַבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ

DEUTERONOMIO IV

mente; imperocchè ciò vi mostrerà savii ed assennati in faccia ai popoli, i quali udendo tutti questi statuti, diranno: Questa ragguardevole nazione è certamente un popolo savio ed assennato. (7) Perocchè qual è quella sì grande nazione, che abbia un dio vicino a lei [pronto ad esaudirla], come (noi abbiamo) il Signore, Iddio nostro, in ogni occasione in cui l'invochiamo? (8) E qual è quella sì grande nazione, che abbia statuti e diritti giusti, come tutta questa legge ch'io vi presento oggi? (9) Però bada bene, e guardati sommamente, che tu non ponga in dimenticanza le cose vedute coi tuoi occhi, e ch'esse non si rimuovano dalla tua mente in alcun

בלי ספק, עיין מה שכתבתי בבראשית כ' י"א. (ז) העולות שני מינים, בין אדם לתבירו ובין אדם לחוקים. על הראשונות יאמרו רק עם חכם ונכון יען מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים לדיקים וגו', והשניות לא יבינו הגוים את טעמיהם, אבל יראו כי בשמירתן השמרת ה' דבקה בישראל, כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו וגו'.

אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תִּבְנֶינָה כָּל־צִפּוֹר כְּנָף אֲשֶׁר
תִּעֹף בַּשָּׁמַיִם: (יח) תִּבְנֶינָה כָּל־דָּמֵשׁ בְּאֶרֶץ
תִּבְנֶינָה כָּל־דָּגָה אֲשֶׁר־בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ:
(יט) וּפְנֵי־תִשָּׂא עֵינֶיךָ הַשְּׁמַיְמָה וּרְאִיתָ אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הַיָּרֵחַ וְאֶת־הַכּוֹכָבִים כֹּל צָבָא
הַשָּׁמַיִם וְנִדְחָתָה וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם וַעֲבַדְתָּם
אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲתֶם לְכֹל הָעַמִּים
תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם: (כ) וְאֲתַכֶּם לָקַח יְהוָה וַיּוֹצֵא
אֶתְכֶם מִכּוּר הַבְּרֹזֶל מִמִּצְרַיִם לְהִיּוֹת לוֹ

DEUTERONOMIO IV

alato che vola nel cielo; (18) Della forma d'alcun (essere) strisciante sul suolo; (o) della forma d'alcun pesce ch'è nell'acqua al di sotto della terra. (19) E bada bene che non avvenga che alzando gli occhi al cielo, e vedendo (ed ammirando) il sole e la luna e le stelle, tutta (in somma) la schiera celeste, tu travii, e ti prostri loro, e presti loro culto; i quali il Signore, Iddio tuo, permise divenissero il retaggio di tutt'i popoli, (viventi) sotto tutt'il (resto del) cielo [cioè tollera che siano da essi adorati]. (20) Ma voi, il Signore vi prese, e vi trasse dalla fornace ove si purga il ferro, (cioè) dall'Egitto, per farvi il popolo di suo patrimonio [cioè il suo popolo pre-

ג' וד' ה' ב' ל"ג ע"ג. (יט) אשר חלק ה' אלהיך אותם; הניחם למלקס, כלומר שדנכו צהם העמים ולקחום למלקס, כי דרך העצרים ליהם כל דבר אל האל. (כ) כור הברזל: לא אמר כור הזהב אלא הברזל, והעם מקום כורח ואיום (לרוב

רֵאִים זֹולְתֵי קוֹל: (יא) וַיִּגְדַּר לָכֶם אֶת־בְּרִיתוֹ
אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרִים
וַיְכַתְּבֶם עַל־שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים: (יב) וְאֵלֵי צִוָּה
יְהוָה בַּעַת הַהוּא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם אֲתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם
עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: (יג) וַנִּשְׁמַרְתֶּם מְאֹד
לִנְפְשֵׁיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־תְּמוּנָה בַּיּוֹם
הַדָּבָר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בַּחֲרֹב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: (יד) פֶּן־
תִּשְׁחַתּוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל־סִמּוֹל
תִּבְנֶינָה זָכָר אוֹ נְקֵבָה: (טו) תִּבְנֶינָה כָּל־בְּהֵמָה

DEUTERONOMIO IV

voce. (13) Egli vi espose il suo patto, che vi comandò d' eseguire, (cioè) i dieci comandamenti; indi gli scrisse sopra due tavole di pietra. (14) E nello stesso tempo il Signore mi comandò d'insegnarvi statuti e leggi, da eseguirsi da voi nel paese, dove voi siete per passare per conquistarlo. (15) Guardatevi dunque bene, quanto v'è cara la vita — posciachè non avete veduto alcuna figura nel giorno ch'il Signore vi parlò in Orèb di mezzo al fuoco. — (16) Di non commettere una grave colpa, e farvi alcun simulacro, della figura di qualsiasi idolo, di forma maschile o femminile; (17) Della forma d'alcun animale ch'è in terra; della forma d'alcun uccello

ועליו למעלה עד לב השמים היה אש, כי ירד עליו ה' באש. (טו) סמול: ע' יחזקאל

תִּמְוֹנַת כָּל וְעִשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
 לְהַכְעִיסוֹ: (כו) הָעִידְתִּי בְכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת־הָאָרֶץ כִּי־אֲבַד תֵּאֲבְרוּן מֵהָרַם מֵעַל
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה
 לְרִשְׁתָּהּ לֹא־תֵאָרִיבֶן יָמַיִם עָלֶיהָ כִּי הַשָּׁמַר
 תִּשְׁמְדוּן: (כז) וְהִפִּיז יְהוָה אֶתְכֶם בְּעַמִּים
 וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יִנְהַג יְהוָה
 אֶתְכֶם שָׁמָּה: (כח) וְעִבְדְתֶם־שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה

DEUTERONOMIO II

procreati figli e nipoti, e divenuti antichi nel paese, avvenga che commettiate gravi colpe, e vi facciate simulacri di qualsiasi figura; facendo così ciò che spiace al Signore, Iddio tuo, e che l'irrita: (26) Vi protesto oggi, chiamando in testimoni il cielo e la terra, che in breve tempo sparirete d'in sul paese, alla cui conquista siete per passare il Giordano: non vi durerete sopra lungamente, ma rimarrete distrutti. (27) Ed il Signore vi spargerà tra i popoli, e sarete ridotti a picciol numero in quelle nazioni, ove il Signore vi trasporterà. (28) E colà

הַאֵשׁ שְׂעוּשִׂים (כו) אֵל לַעֲמֹד נֹ. (כז) וְעִבְדְתֶם שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְרֵי אָדָם:
 אֲחֵר שְׂעִבְדְתֶם אֱלֹהִים לְרֹעַ בְּקִירְתְּכֶם, תִּגְלוּ בֵּין הָאֻמוֹת וְתַעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא
 בְּרִנּוֹכְכֶם אֲלֹהִים נְהַרְתֶּם (דון יצחק). וידוע כי מה שאדם עושה בעל כרחו יהיה לו
 לזרע וימאסהו, לפיכך אמר אחר זה ובקשתם משם את ה' אלהיך. וכן נמצאו כי
 אחר שגלו לבבל, והוכרחו להשתחוות לאלהם, בעל־מהם יצר ע"ה ולא זכו עוד
 אֲחֵרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְזֹלְתֵי קֶבֶת בְּנֵי אָדָם בְּנֵי אֲדָם, שֶׁלְכֹו אֲחֵרֵי אֱלֹהִים הַיּוֹמִים,
 לֹא מִיְהוּת עֲבֹדַת אֱלֹהִים קְדִימָה לָהֶם, אֲלֹא לְמִנְזַל קֵן בְּעֵינֵי הַנּוֹכְחִים וְהַשְׂרִים.

לְעַם נַחֲלָה בַיּוֹם הַזֶּה: (כט) וַיְהִי הַתְּאֵנָף־בִּי
 עַל־דְּבָרֵיכֶם וַיִּשְׁבַּע לְבַלְתִּי עֲבַרְי אֶת־הַיַּרְדֵּן
 וּלְבַלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְהוָה
 אֱלֹהֵיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה: (ל) כִּי אֲנֹכִי מֵת
 בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֵינְנִי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם
 עֹבְרִים וַיִּרְשַׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת:
 (לא) הַשְּׁמְרוּ לְכֶם פֶּן־תִּשְׁכַּחוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה
 אֲלֵהֵיכֶם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם וְעִשִׂיתֶם לְכֶם
 פֶּסֶל תְּמוֹנַת כָּל אֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ:
 (לב) כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיךָ אֵשׁ אֹכֶלֶת הוּא אֵל
 קָנָא: פ (לג) כִּי־תוֹלִיד בָּנִים וּבָנֵי בָנִים
 וְנִוְשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וְעִשִׂיתֶם פֶּסֶל

DEUTERONOMIO IV

diletto], come in oggi (lo siete). (21) Il Signore poi s'adirò contro di me a cagion vostra, e giurò ch'io non passerei il Giordano, e non entrerei nel buon paese, ch' il Signore, Iddio tuo, è per darti in retaggio. (22) Imperocchè io debbo morire in questa terra, non debbo passare il Giordano; e voi (lo) passerete, e possederete quella felice terra. (23) Guardatevi che non dimentichiate il patto che ha con voi stabilito il Signore, Iddio vostro, e vi facciate simulacri di qualsiasi figura, cosa ch' il Signore, Iddio tuo, ti proibì. (24) Poichè il Signore, Iddio tuo, è un fuoco divoratore, un Dio geloso. (25) Quando,

השמים הנִהיָה כדְבַר הַגְּדוֹל הַזֶּה אוֹ הַנִּשְׁמָע
 כְּמָהוּ: (ל) הַשְּׁמָע עִם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר
 מִתּוֹךְ-הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר-שָׁמַעְתָּ אֶתְּה וַיְחִי: (לד) אוֹ
 הַנִּסָּה אֱלֹהִים לָבוֹא לִקְחַת לּוֹ גּוֹי מִקֶּרֶב
 גּוֹי בְּמִסַּת בָּאֵת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד
 חֲזָקָה וּבְזִרְעֵ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כָּל
 אֲשֶׁר-עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ:
 (לה) אֶתְּה הִרְאֵת לְדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים
 אֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ: (לו) מִן-הַשָּׁמַיִם הַשְּׁמִיעֶךָ

DEUTERONOMIO IV

cielo all'altra, se è mai avvenuta una cosa sì grande, o se ne fu udita una simile. (33) Se mai (cioè) alcun popolo ha udito la voce di Dio parlante di mezzo al fuoco, come udisti tu, e sia rimasto in vita. (34) O se alcun dio ha mai fatto una tal prova, di venire a pigliarsi una nazione di mezzo ad un'altra, con miracoli, segni e portenti, e combattendo con mano potente e braccio steso, e con fatti grandemente terribili, come tutto ciò ch' il Signore, Iddio vostro, ha operato per voi in Egitto, agli occhi tuoi. (35) Tu ne fosti fatto testimonia, in guisa da conoscere ch' il Signore, quegli è Iddio, nè altri lo è fuori di lui. (36) Dal cielo ti fece udire la sua

(לד) או הנסה אלהים: אין ספק שהוא מול, כדעת רש"י ורמב"ם, ולפניהם דוכא
 בן לברט בהשגותיו על רבנו בעדיה הנמלכות בדי בכ"י. ובלבד רחב"ט בספר שפת
 יתר סימן ק"א ככלו טעיות סופר והשמטת ולות, אשר בגללן אין כסיון שהוא הנסה.

יְדֵי אָדָם עֵץ וְאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא-יִרְאוּן וְלֹא
 יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֵאָכְלוּן וְלֹא יִרְיִחוּן: (כמ) וּבִקְשַׁתֶּם
 מִשֵּׁם אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיךָ וּמִצָּאתָ כִּי תִדְרֹשְׁנּוּ
 בְּכָל-לְבַבְךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ: (ל) בְּצַד לְךָ וּמִצָּאוֹךָ
 כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְיִשְׁבַּת
 עַד-יְהוָה אֱלֹהֵיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ: (לג) כִּי אֵל
 רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ
 וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לָהֶם: (לב) כִּי שָׁאַל-נָא לַיָּמִים רָאשֵׁנִים אֲשֶׁר-
 הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים י
 אָדָם עַל-הָאָרֶץ וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד-קִצֵּה

DEUTERONOMIO IV

adorerete dèi, opera delle mani dell' uomo, di legno e di pietra, che non veggono e non odono, e non mangiano e non odorano. (29) E di là ricercherete il Signore, Iddio tuo [cioè il suo ausilio], e lo troverai, quando a lui ricorrerai con tutt' il cuor tuo e con tutta l' anima tua. (30) Trovandoti in angustie, dopo avere incontrate tutte queste vicende, (allora), in quei tempi lontani, farai ritorno al Signore, Iddio tuo, e l'ubbidirai. (31) Percchè il Signore, Iddio tuo, è Dio misericordioso; non ti lascerà in abbandono, e non ti esterminerà, e non dimenticherà il patto da lui giurato a' padri tuoi. (32) Sì, interroga pure intorno ai passati tempi, decorsi prima di te, da quando Iddio ha creato l' uomo sulla terra, e (chiedi) dall' una estremità del

אֶת־קִלּוֹ לְיִסְרָךָ וְעַל־הָאָרֶץ הָרַאֲךָ אֶת־אִשׁוֹ
הַגְּדוֹלָה וּדְבָרָיו שָׁמַעַתְּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: (לח) וְתַחַת
כִּי אֶהֱבֶךָ אֶת־אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ אַחֲרָיו
וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּבָחֻו הַגָּדֹל מִמִּצְרַיִם: (לח)
לְהוֹדִישׁ גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעַצְמִים מִמֶּךָ מִפְּנֵי־ךָ
לְהַבְיֵאֲךָ לְתַתְּלֶךָ אֶת־אֲרָצָם נַחֲלָה כַּיּוֹם
הַזֶּה: (למ) וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל־לִבְכָךָ
כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־
הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד: (מ) וְשִׁמְרַתְּ אֶת־חֻקֵּי

DEUTERONOMIO IV

voce, per ammaestrarti; e sulla terra ti fece vedere il grande suo fuoco, e le sue parole udisti di mezzo al fuoco. (37) Per l'amore che portò a' tuoi padri, predilesse la loro posterità, e ti trasse dall'Egitto colla sua presenza, colla grande sua possanza; (38) Per discacciare dal tuo cospetto nazioni grandi e potenti più di te; per condurti, e darti la loro terra in re-taggiò, come in oggi avviene. (39) Riconosci dunque oramai, ed imprimiti nella mente, ch' il Signore, quegli è Iddio, lassù nel cielo, e quaggiù in terra, nè altri ve n'ha. (40) Ed osserva i suoi statuti e i suoi precetti, ch' io ti comando oggidì;

(לח) בַּפְּנֵי: נִלְכַּחוּ עִמָּךְ. (מ) לְפָנֵי דַעַתִּי כִּי הֵיךְ רָאוּי לְהַטְעִים וְלִמְעַן תִּתְרַקֵּץ יוֹמִים
עַל־הָאֵלֹהִים, וַיְהִי כֹל הַיּוֹמִים חוּרֵר אֶל לִמְעַן תִּתְרַקֵּץ יוֹמִים, לֹא אֶל כּוֹתֵן לָךְ — עַד
כַּאֲן מִירוֹשׁ י"א יוֹם, וְכַשְׁלֹמֶה הַזֹּהֶרֶה אֲשֶׁר הָיָה כְּהַקְדָּמָה לְכַרְמֵי־הַבְּרִית שֶׁהֵיךְ נִדְעָמוּ
לְכַרְוֹת עִם בְּצִי הָאָרֶץ, וַיַּכְסּוּ מוֹיֵל מִה שֶׁעָשָׂה אֵלֶּיךָ מִיָּסָר, וְאַחֲ"כ הִתְקַל הַבְּרִית אֲשֶׁר
כָּרַת אִתְּךָ נְעֻרֹתֶיךָ מוֹאב. (מט) יָם הָעֶרְבָה: הוּא יָם הַמֶּלֶח.

וְאֶת־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר
יִשָּׁב לָךְ וּלְבְנֶיךָ אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תִּתְרַקֵּץ יוֹמִים
עַל־הָאֵדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
כָּל־הַיּוֹמִים: פ שלִישִׁי (מא) אִזּוּ יִבְדִּיל מֹשֶׁה
שְׁלֹשׁ עָרִים בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַחָה שֶׁמֶשׁ:
(מב) לָגַם שָׁמָּה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת־רֵעֵהוּ
בְּבִלְי־דַעַת וְהוּא לֹא־שָׂנֵא לוֹ מִתְמַל שְׁלֹשָׁם
וְגַם אֶל־אֲחֵת מִן־הָעָרִים הָאֵל וְחָי: (מג) אֶת־
בְּצֹר בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ הַמִּישֵׁר לְרֵאוּבֵנִי וְאֶת־
רֵאֵמַת בְּגִלְעָד לְגָדִי וְאֶת־גּוֹלָן בְּבַשָּׁן לְמְנַשֵּׁי:
(מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי

DEUTERONOMIO IV

in guisa che tu sii felice, e i figli tuoi dopo te, ed abbi a durare in perpetuo su quella terra ch' il Signore, Iddio tuo, è per darti. (41) Allora Mosè separò tre città, dalla parte orientale del Giordano. (42) Perchè ivi abbia a fuggire l'omicida, che avesse ucciso il suo prossimo inavvedutamente, senza essergli stato nemico per l'addietro; e rifuggitosi ad alcuna di queste città, sia salvo. (43) Bèsser (cioè) nella landa, nella contrada detta la) pianura, pei Rubeniti; e Ramòt nel Galaad, pei Gaditi; e Golàn nel Basciàn, pei Manassiti. (44) Questa

www.italianet.it

ה

(45) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת-הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים
 אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם
 אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹתָם: (46) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 כָּרַת עִמָּנוּ בְרִית בְּחֶרֶב: (47) לֹא אֶת-אֲבוֹתֵינוּ
 כָּרַת יְהוָה אֶת-הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אֲתָנוּ אָנְחָנוּ
 אֱלֹהֵי פֹה הַיּוֹם כָּלְלָנוּ חַיִּים: (48) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר

DEUTERONOMIO V

V

(1) Mosè dunque chiamò tutt' Israel, e disse loro: Ascolta, Israel, gli statuti e i diritti ch'io v' espongo oggi; ed imparateli, e badate di eseguirli. (2) Il Signore, Iddio nostro, ha stabilito con noi in Orèb un' alleanza [cioè delle promesse vincolate a certe condizioni]. (3) Non è coi nostri padri ch' il Signore ha fatta quest' alleanza; ma con noi medesimi, che siamo qui oggidì tutti in vita [vale a dire: avendo i nostri padri dovuto morire prima della conquista, e dovendo la divina promessa effettuarsi in noi, nei quali ha già cominciato a compiersi, può dirsi non ad essi fatta, ma a noi]. (4) Faccia

(45) אלה פה: כפי' א' לריכב דג' מדין אחי מרקיף. (ה) לאמר: סחר

יִשְׂרָאֵל: (45) אֵלֶּה הַעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים
 אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
 מִמִּצְרַיִם: (46) בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן בְּנִיא מוֹל בֵּית
 פְּעוֹר בְּאֶרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב
 בְּחֶשְׁבוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם: (47) וַיִּירָשׁוּ אֶת-אֶרְצוֹ וְאֶת-
 אֶרֶץ יְעוֹב מֶלֶךְ-הַבְּשָׁן שְׁנֵי מְלָכֵי הָאֱמֹרִי
 אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח שְׁמֶשׁ: (48) מֵעֲרָעָר
 אֲשֶׁר עַל-שִׁפְתֵי-נַחַל אַרְנוֹן וְעַד-הַר שֵׂאֵן הוּא
 חֶרְמוֹן: (49) וְכָל-הָעֲרֻבָה עֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַחָה
 וְעַד יַם הָעֲרֻבָה תַּחַת אֲשֶׁרֶת הַפְּסִגָּה: פ רביעי

DEUTERONOMIO IV

poi è la legge, che Mosè presentò ai figli d' Israel. (45) Sono queste le ammonizioni, gli statuti e i diritti, che Mosè espose ai figli d' Israel, dopo usciti dell' Egitto; (46) Alle rive del Giordano, nella valle, rimpetto a Bet-Peòr, nel paese di Sihhòn re degli Emorei, che risiedeva in Hheshbòn, il quale fu sconfitto da Mosè e dai figli d' Israel, usciti dell' Egitto. (47) I quali conquistarono la terra di lui, e quella d' Og re dell' Basciàn, i due re degli Emorei della parte orientale del Giordano; (48) Da Aroèr, situata alla riva del torrente Arnòn, sino al monte Sion, altrimenti Hhermòn; (49) Come pure tutta la pianura della parte orientale del Giordano, sino al lago della pianura [cioè l'Asfaltide], sotto le radici del Pisgà.

עֹן אָבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-שְׁלִישִׁים וְעַל-רִבְעִים
 לְשָׁנָאִי: ⁽¹⁰⁾ וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים לְאֹהֲבֵי
 וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתָי: ⁽¹¹⁾ לֹא תִשָּׂא אֶת-
 שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה
 אֶת אִשְׁרֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-שְׁמוֹ לְשׂוּא: ⁽¹²⁾ ⁽¹³⁾ ⁽¹⁴⁾
 שָׁמֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ⁽¹⁵⁾ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ
 כָּל-מְלֶאכֶתְךָ: ⁽¹⁶⁾ וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלֶאכֶת אַתָּה וּבִנְךָ

DEUTERONOMIO V

il Signore tuo Dio, sono un Dio geloso, il quale, co' miei nemici, esigo conto dei peccati dei padri dai figli, dai nipoti o dai pronipoti. (10) E coi miei amici ed osservanti i miei pro-cetti uso la benevolenza sino ai millesimi discendenti. (11) Non proferire il nome del Signore tuo Dio giurando pel falso, poichè il Signore non lascia impunito chi proferisce il suo nome pel falso. (12) Osserva [abbi a cuore] il giorno di Sabbath, per santificarlo, come ti comandò il Signore tuo Dio. (13) Sei giorni lavorerai, o farai ogni tua opera. (14) Ma il giorno settimo è Sabbath, ad onore del Signore tuo Dio: (tu stesso) non farai alcun lavoro, nè tu, nè il tuo figlio, nè la tua figlia,

(15) שמור את יום השבת לקדשו: יבנינו כינוי זכור את יום השבת, וכיוצא
 שומר את כל המלאכה ויבנה יום השבת, ויבנה יום השבת, ויבנה יום השבת
 האביב, ככוננו לקדש את השבת ולעשות המלאכה; ואין עבדן שומר את יום השבת כעבדן

(*) יונתני קרי.

יְהוָה עִמָּכֶם בְּהַר מְתוֹךְ הָאֵשׁ: ⁽⁷⁾ אֲנֹכִי עִמָּךְ
 בֵּין-יְהוָה וּבֵינֵיכֶם בַּעַת הַהוּא לְהַגִּיד לָכֶם
 אֶת-דְּבַר יְהוָה כִּי יֵרְאֶתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וּלֹא-
 עֲלִיתֶם בְּהַר לֵאמֹר: ⁽⁸⁾ אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:
⁽⁹⁾ לֹא-יְהִי־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי: ⁽¹⁰⁾ לֹא-
 תַעֲשֶׂה-לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם
 מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם
 מִתַּחַת לָאָרֶץ: ⁽¹¹⁾ לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא-
 תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֹקֵד

DEUTERONOMIO V

a faccia parlò il Signore con voi nel monte di mezzo al fuoco. (5) Io allora stava tra voi ed il Signore, per esporvi la parola del Signore; poichè aveste paura del fuoco, e non saliste pel monte [cioè: anzi rimaneste da lungi, v. Esodo XX. 15]. Ed Egli disse: (6) Io sono il Signore tuo Dio, il quale ti trassi dalla terra d'Egitto, dalla casa di schiavi [da quel paese, che per voi era un ergastolo]. (7) Non avere altri dèi in faccia a me. (8) Non farti alcun simulacro, alcuna immagine (di cosa) che sia nel cielo in alto, o (di cosa) che sia nella terra ab-basso, o (di cosa) che sia nelle acque al di sotto della terra. (9) Non prostrarti loro, e non prestar loro culto; poichè io,

לפנים בפנים דבר ה'. (1) על תלומי הדברות ע' בה"ע תקס"ח ע' 88.

שָׂוֹא: ס (יה) וְלֹא תִחַמֵּד אִשֶּׁת רֵעֶךָ ס
 וְלֹא תִתְאַוֶּה בֵּית רֵעֶךָ שָׂרְהוּ וְעַבְדוֹ וְאִמְתּוֹ
 שֹׁרְרוֹ וְחַמְרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ: ס ^{המישי}
 אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דָבַר יְהוָה אֶל־כָּל־
 קְהַלְכֶם בְּהַר מִתְנֶה הָאֵשׁ הָעֲנַן וְהָעֶרְפֶּל
 קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסַף וַיִּכְתֹּבם עַל־שְׁנֵי לַחַת
 אֲבָנִים וַיִּתֵּןם אֵלָיו: ס (יב) וַיְהִי כִשְׁמַעְכֶם אֶת־
 הַקוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַהָר בֵּיעַר בְּאֵשׁ
 וַתִּקְרְבוּן אֵלָיו כָּל־רֵאשֵׁי שְׁבֵטֵיכֶם וּזְקֵנֵיכֶם:

DEUTERONOMIO V

porre contro al tuo prossimo testimonianza falsa. (18) E non desiderare la moglie del tuo prossimo, e non invogliarti della casa del tuo prossimo, della sua campagna, del suo servo, della sua serva, del suo bue, o del suo asino, nè d'alcuna cosa appartenente al tuo prossimo. (19) Quando parole pronunziò il Signore a tutta la vostra radunanza nel monte, dal mezzo al fuoco, la nube e la nebbia, con voce grande e senza esempio; indi le scrisse sopra due tavole di pietra, e le diede a me. (20) E voi, avendo udito quella voce di mezzo all'oscurità, ed il monte ardendo nel fuoco, vi avvolgeste a me, tutti (cioè) i capi delle vostre tribù, e gli anziani vostri.

שיור שבת וחללי, שעכינו הנוכחה והיוכע וועשות וולאכה. (יב) וְלֹא רִבְתִּי וְלֹא־
 כיוו ויתכבאו ולא יספו, התכבאו באופן כפלא שלא היה כוונה, וקרובים לזה דברי

וּבַתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְשׁוֹרְךָ וְחַמְרְךָ וְכֹל־
 בְּהֵמָתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ לִמְעַן יָנוּחַ
 עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ כְּמוֹךָ: ס (יג) וּזְכַרְתָּ כִּי־עַבְד
 הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְאָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעַ נְטוּיָה עַל־כֵּן צִוְּךָ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת: ס
 כִּבֵּד אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוְּךָ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִמְעַן וַיֵּאָרִיכוּן יְמֵיךָ וְלִמְעַן יֵיטֵב
 לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ:
 ס (יד) לֹא תִרְצַח: ס וְלֹא תִנְאַף: ס
 וְלֹא תִגְנֹב: ס וְלֹא־תִעֲנֶה בְּרֵעֶךָ עַד

DEUTERONOMIO V

nè il tuo schiavo, nè la tua schiava, nè il tuo bue, nè il tuo asino, nè alcun tuo animale, nè il pellegrino che sta nelle tue città; in guisa che il tuo schiavo e la tua schiava riposino come tu. (15) E ti ricorderai che fosti schiavo nella terra d'Egitto, ed il Signore tuo Dio ti trasse di là con mano potente e con braccio steso: perciò il Signore tuo Dio ti comandò di fare il giorno di Sabato. (16) Onora tuo padre e tua madre, come ti comandò il Signore tuo Dio, affinchè si prolunghino i tuoi giorni, ed affinchè tu sii felice, sulla terra ch' il Signore tuo Dio è per darti. (17) Non commettere omicidio, e non commettere adulterio, e non rubare, e non de-

תִּדְבַר אֵלַינוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר יִדְבַר יְהוָה
 אֵלַהֲנוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ: (כח) וַיִּשְׁמַע
 יְהוָה אֶת־קוֹל דְּבָרֵיכֶם בְּדִבְרֵיכֶם אֵלַי וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֵלַי שְׁמַעְתִּי אֶת־קוֹל דְּבָרַי הָעֵם הַזֶּה
 אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַיךָ הֵיטִיבוּ כָּל־אֲשֶׁר דִּבְּרוּ:
 (כו) מִי־יִתֵּן וְהָיָה לְבַבְכֶם זֶה לַיהוָה לִירְאָה אֶתִּי
 וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי כָּל־הַיָּמִים לְמַעַן יֵיטֵב
 לָהֶם וּלְבָנֵיהֶם לְעֹלָם: (כז) לֵךְ אָמַר לַיהוָה שׁוּבוּ
 לָכֶם לְאַהֲלֵיכֶם: (כח) וְאַתָּה פַּה עֹמֵד עִמְדִי
 וְאַדְבַּרְהָ אֵלֶיךָ אֵת כָּל־הַמִּצְוָה וְהַחֲקִים
 וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּלְמַדְם וְעָשׂוּ כְּאֲרֵץ אֲשֶׁר

DEUTERONOMIO V

dio nostro, parlerà a te, e noi ascolteremo ed obsequeremo.
 (25) Il Signore udì il tenore dello vostro parola, quando mi
 parlaste; ed il Signore mi disse: Ho udito le parole a te dette
 da questo popolo; essi hanno parlato onninamente bene.
 (26) Possano essi conservare per sempre questo cuore [quo-
 sta volontà] di temermi ed osservare tutt' i miei precetti; in
 guisa che abbiano ad essere perpetuamente felici essi o i figli
 loro! (27) Va, di' loro: Ritornatevene ai vostri padiglion.
 (28) E tu qui resta meco, e ti comunicherò tutt' i precetti, gli
 statuti e le leggi, che insegnerai loro, cui avranno ad es-

(כא) וַתֹּאמְרוּ הֵן הִרְאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־
 כְּבוֹדוֹ וְאֶת־גְּדֻלוֹ וְאֶת־קוֹל שְׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ
 הַיּוֹם הַזֶּה רָאִינוּ כִּי־יִדְבַר אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם
 וַחַי: (כב) וְעַתָּה לָמָּה נִמּוֹת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ
 הַגְּדֹלָה הַזֹּאת אִם־יִסְפָּים אֲנַחְנוּ לְשָׁמַע
 אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וּמָתָנוּ: (כג) כִּי מִי
 כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מִדְּבַר
 מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כָּמֶנּוּ וַיְחִי: (כד) קִרְב־אֶתָּה וְשָׁמַע
 אֵת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתָּה

DEUTERONOMIO V

(21) E diceste: Ecco, il Signore, Iddio nostro, ci ha mostrato
 la sua maestà e grandezza, ed abbiamo udito la sua voce di
 mezzo al fuoco; questo giorno abbiamo veduto che può Iddio
 parlare coll' uomo, e questi rimanere in vita. (22) Ora dunque,
 perchè avremo a morire, divorati da questo grande fuoco?
 Se noi seguiamo a udire ancora la voce del Signore, Iddio
 nostro, noi muojamo. (23) Poichè qual è quella carne [quel
 mortale], che come noi, abbia udito la voce di Dio, immor-
 tale, parlante di mezzo al fuoco, e sia rimasto in vita? (24) Av-
 vicinati tu, e ascolta tutto ciò che dirà il Signore, Iddio no-
 stro; e tu (poscia) esporrai a noi tutto ciò ch' il Signore, Id-

שׁוּבוּ. (כא) כִּי יִדְבַר אֱלֹהִים וְכִי: רָאִינוּ אֶת־הַכְּבוֹדָה, וְרָאִינוּ שֶׁאֵשׁ יָכוֹל
 לְקַבֵּל הַדְּבַר הָאֱלֹהִי וְלִהְיוֹת בְּחַיִּים, וְעַכְשָׁנָה הֵן יִרְאִים שֶׁאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת,
 לֹא שֶׁהַדְּבַר הָאֱלֹהִי יִוָּחַ, אֲבָל הָאֵשׁ שֶׁנִּגְלָה בּוֹ בְּפָעַם הַזֶּה (מִוֵּה"ר רַקְעוֹוִי).

guire nel paese ch'io sono per dar loro da possedere. (29) Badate dunque d'operare secondo ch'il Signore, Iddio vostro, vi comandò, senza deviare a destra o a sinistra. (30) Camminate per tutta quella via [cioè esclusivamente per quella via], ch'il Signore, Iddio vostro, v'ha prescritta; affinché abbiate a vivere felici, e durare lungamente nel paese che conquisterete.

VI

(1) Questi dunque sono i precetti, gli statuti e le leggi, ch'il Signore, Iddio vostro, (mi) comandò d'insegnarvi; da eseguirsi nel paese, alla cui conquista siete per passare. (2) Affinchè tu tema il Signore, Iddio tuo, ed osservi sin che vivi tutt'i suoi statuti e precetti, ch'io ti comando, tu (cioè) e tuo figlio ed il tuo nipote; ed affinché si prolunghino i tuoi giorni. (3) Ascolta dunque, Israel, e bada di eseguire; acciocchè tu sii felice, e voi divenghiate numerosi oltremodo, (su quel) paese che scorre latte e miele, come ti promise il Signore, Iddio de' padri tuoi. (4) Ascolta, Israel: Il Signore è il nostro Iddio, il Signore è unico. (5) Ama quindi il Signore, Iddio

(ד) ה' אלהינו ה' אחד: הסכון כדעת רש"י וראב"ע ובעל העקרים (מאמר ג' פרק ל"ה) ה' הוא אלהינו, ה' לבדו הוא אלהינו, לכך ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', כי לא חטריך לחלק אהבתך בין אלהים רבים. (ה) בכל לבבך וגו': אולי איור לנגד על הכוונה והרטון הפנימי, וכפוף על המית, וזה כולל כוחות הנפש וכל תנועותיו וכל יועציה, ויחדך כולל הכספים והקנינים. כי אינכם יש אהב כלנו ואיננו יוניא אהבתו יין הכח אל הפעל, ויש ווניאה אל הפעל, ובלכך זה לא יגרום לו תשרון כשם ופזור כשם וקניניה. ואינכם וזה הוא עבין הנוטה הוזה הלל היא ונות אהבת ה', הוא דבר הדרך פירושו, לא שהעבין קשה או נוספין ונד עניו, אלא יופני הנוחפלסמים שהכנישו דעות חכוני יין בתורת ישראל, וזנו ווראיהם של עבני התורה להסככים עם דברי הפילוסופים, והואיל ולא היה זה אפשרי, עשו ונפתורה והפילוסופיה עירוב שאינו לא תורה ולא פילוסופיה, וגשאר קריים ווכאן ויכאן, עכשן ככר בטלה התפלספות הקדושה היא, ועדיין ספרי ישראל וליאם ויובה, באופן שאין

אֲנֹכִי נָתַן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ: (כט) וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת
בְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לֹא תִסְרוּ
יְמִין וּשְׂמָאל: (ל) בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם תֵּלְכוּ לְמַעַן תַּחֲיוּן וְטוֹב
לְכֶם וְהֵאָרְכְתֶם יָמִים בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר תִּירְשׁוּן:

ו

(ס) וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת
בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:
(ב) לְמַעַן תִּירָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמּוֹר
אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו וּמִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ
אֶתָּה וּבְנֶךָ וּבְנֵי־בְנֶךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמַעַן
יֵאָרְכְךָ יְמֶיךָ: (ג) וּשְׁמַעַת יִשְׂרָאֵל וּשְׁמַרְתָּ
לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִטַּב לְךָ וְאֲשֶׁר תִּרְבּוֹן מְאֹד
בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אֶרֶץ
זָבַת חֶלֶב וְדַבְשׁ: פ שְׁשִׁי (ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל

(*) ע' וד' רבתא.

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יְאֵחָד* (ה) וְאֶהְבֶּתָּ אֵת
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לְבָבְךָ וּבְכָל-נַפְשֶׁךָ
 וּבְכָל-מְאֹדְךָ: (ו) וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר

בנס קורת רוח לא לחוקרים האומתיים ולא לתורכיים האומתיים. ודומה לדבר הס דברי המוצר על מוקרא זה, וז"ל: ואהבת את ה' אלהיך, תשים בהכרת שלימות ואין תכלית, ותתעבג באמונתו ויחדו, ולעשות דבר שיעטב בעיניו, כי כן מדת האהבה. תחלת דבריו (תשים בהכרת שלימותו וכו') הם על דעת חכמי יוון, וסופם (ולעשות דבר שיעטב בעיניו) הם על דעת חכמי ישראל. אבל שני הדברים האלה הם הפכיים ומתנגדים, וען אם יהיה אדם מכיר שלימות האל שהיא לאין תכלית, ואם יאמין יחדו הגמור על הדרך שבארהו הפילוסופים, אז יכול באמת משמים: אם שיתעבגו כעלה ומרום מהאגיד כפרטיים, ואם שיתעבג כי כל ההוה בעולם אינו אלא גזרתו יתברך; ובין כך ובין כך לא יתכן שיעלה עוד על לבו לעשות מה שיעטב בעיני האל, כי יתעבג שהכל טוב בעיניו בזה. ואזי אמתה על המתפלספים תוהוין גדול, איך לא הבינו כי המכוון בתורה איננו המכוון בפילוסופיה, כי המכוון בפילוסופיה הוא הדיעה והכרת האמת, והמכוון בתורה הוא עשיית הטוב והישר; ואם התורה וולודת אמתו יתוד האל וקדוש העולם, אין זה לועג הקנתו ידיעת האל והכרת שלימותו כפי מה שהיא באמרו, אך הכל לטוב בפשטותו אמוכות וועילות להדריכנו בועגלי דקה ומשפט. אשר על כן התורה והכניאים מוקטינס תמיד ציור האל ומוקריים אותו למדרגת האדם, והם מייחסים לו הכעם והרזון, האהבה והשאה, השומחה והעצבון, ושאר התפעליות והסרבות, הכל כדי שיזייר יחס וקשר ביננו ובינו; ואם בהסך כלייר בלכנו אלהיהם של פילוסופים, השלם שלימות בלי תכלית, אז לא יתכן עוד לזייר שום יחס וקשר בינו ובין בני אדם, ולא תזייר עוד שום ריליגיאון בעולם. ומה מוקם לתפלה, אם האל בלתי מתפעל? ומה מוקם לתשובה, אם רזון האל בלתי משתנה? — ושאל יאמר אדם: אם כדברך שהתורה והפילוסופיה מתנגדות זו לזו, אם כן אמת מהן שקר, אם כן אמת בזה חכמה, או מואם בתורה, דע כי איננו לא זה ולא זה, אבל אני רואה את האדם מורכב משני כחות הפכיים, המחשבה וההרגשה הפכיות (עיין הקדמות בית האור), ולהגזיר אחד מהכחות האלה ולבעל האחד אי אפשר, כי האדם בהכרח משועבד לשניהם, לפיכך התורה (האומית) והפילוסופיה (האומית), אשר איננה עדיין כתובה בספר בפני עמנו, אבל היא מפוזרת בעשרת אלפים ספרים, מעורבת תמיד עם טעויות ושגושים.

(*) ע' וד' רבתא.

tuo, con tutto il cuore, con tutta l'anima e con tutte le tue forze. (6) E queste cose, ch'io ti comando oggi, ti stiano a

שתייה דברי אלהים חיים, כי שתייה מסכימות עם עבדו של אדם, ושתייה אמת בנתיבות מתחלפות, ואין כאן המקום להאריך בזה. ואשובה לענין אהבת ה', ואומר כי מאחר שראתה התורה האלהית לדבר כלשון בני אדם, ולזייר לפיכך אלוה מתפעל ובעל כעם ורזון, אהבה ושאה וכיוצא בזה, היה מן הראוי שיזייר גם האדם אהב את האל או שוכח אותו; כי מי שישוה ה' לכגדו תמיד ועיקר מחשבות לבו הוא לעשות כמת רוח לפניו ולשומר תקיו ומשפטיו ומטותיו, זה יקרא אהב את ה'; ומי שאין אלהים לכגד עיניו, ואינו כונע מעשות מה שהוא כתעב לפניו, והוא יונקש תמיד תועבות קדשות לתטוף בהנה, הוא יקרא שוכח ה'. ואין אהבת ה' מטה פרטית, אבל היא כוללת כל המצוות, אבל האהבה בעצמה לא יכול עליה זיוו. וכן ואהבתם את הגר, ואהבת לרעך כמוך, הכוונה בהם שגשגתל להטיב להם, ושגתל מכל מה שזיקם או יכעיסם. אבל האהבה אזכר בעל תובות הלצבות (שער עשירי פרק א') שהכפש להיותה עלם פשוט ורומי, היא כוטה אל הרומכיים וכו', וכאשר יבקע לה אור השכל, תפרוש מן העולם ויכול תענוגיו וכו' ולא יהיה לה עסק בלתי עסק עבודת האל, ולא יעבור על רעיוןך וזלתי וכו', כל זה אינו לפי דרכה של תורת משה, אבל הוא לקוח מן הפילוסופים שהיו בחיים המון העם העופקים בישובו של עולם, אך לפי תורתנו יזכר הארץ ועושה לא תהו בראה, לשבת יצרה, ואין עבודת ה' ואהבתו בהתבודדות, ובישיבה במדברות, אלא בישיבה עם בני אדם ובעשות עמהם דקה ומשפט (ועיין כוהר, תחלת וואור ג'). והרכבים לא היו מתבודדים ומתרחקים מן הקברה, וכת האסיאי או איסיני לא מתורת משה למדו דרכיהם, אולי מפילוסופי יון למדו, ואולי זוק העתים הביאה לאהוב ההתבודדות; ותלילה לנו מלחשוב שמהם באו לנו קנת מתפלתינו (כמו שחשבו קנת יוגדולי חכמי הדור), ומה להם ולנו, ומכמינו ז"ל לא הזכירו שום מוקם. והריונ"ם חשב (יוורה חלק ג' פרק כ"ח) שאהבת ה' לא תתכן אלא בהשגת המליאות כלו כפי ויה שהוא, ובתיבת חיותו בו, ובגלל הדבר הזה כתב בהלכות יסודי התורה שלשה פרקים (ג' ג' ד') ללמד את העם קנת מחכמת הבריאה, לועג תבוא בלגם אהבת ה'; וכל זה רחוק וואוד מוכונת התורה, והפרקים ההם אין להם ענין עם ספרו ושנה תורה, ואם היה פילוסוף באמת, היה ענין כי אפשר שיצו דור אחר ויבעל דעות אריסטו ותלמידיו בחכמות הטבע ובתוכנת השמים, וכמואל ספרו מורה עקר; אבל הוא היה וואוין (חלק ג' פרק כ"ג) כי כל מה שאמר אריסטו בכל הכוונא אשר מתחת גלגל הירח עד וורכו הארץ, הוא אמת בלא ספק. ובענין הכוכבים ווינעייהם, ראה חכמי ישעאל חולקים על אריסטו, ומדך עליהם והאזין בעשרה שבלים ויניעו הגלגלים, ובקש ומלא בדוקק עשרה שנות שנקראו בהם הוללכיס, ואזי שהמכוון בכל

www.kenes.com

אנכי מצוך היום על לבבך: (מ) וישננתם
 לבניך ודברת במ בשבתך בביתך ובלכתך
 בדרך ובשבתך ובקומך: (מ) וקשרתם לאות
 עליך והיו לטטפת בין עיניך: (מ) וכתבתם
 על מזוזות ביתך ובשעריך: (מ) והיה
 כייביאך ויהיה אלהיך אל הארץ אשר
 נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב
 לתת לך ערים גדולות וטבת אשר לאבנית:
 (מ) ובתים מלאים כל טוב אשר לאמלאת
 וברת חצובים אשר לאחצבת כרמים וזתים
 אשר לאנטעת ואכלת ושבעת: (מ) השמר
 לך פן תשבח את יהוה אשר הוציאך מארץ
 מצרים מבית עבדים: (מ) את יהוה אלהיך
 תירא ואתו תעבד ובשמו תשבע: (מ) לא
 תלכון אחרי אלהים אחרים מאלהי העמים
 אשר סביבותיכם: (מ) כי אל קנא יהוה

אחד ושהשמות הסם על אחד והשכלים הכבדלים (יסודי התורה פרק ז'), וזה שלא עלה
 נועלם על לבם של כנאים. ואיכני אומר זה לגרוע כחוט השערה ונכבדו של הרעונ"ס,

cuore. (7) E le ripeterai ai tuoi figliuoli, e (glie) ne parlerai,
 stando in casa, e camminando per la via, e coricandoti ed
 alzandoti. (8) E le leggerai per insegna sul braccio, e stianti
 per frontale tra gli occhi. (9) E le scriverai sugli stipiti della
 tua casa, e nelle tue porte. (10) Quando poi il Signore, Iddio
 tuo, t'avrà portato in quel paese che giurò ai tuoi padri,
 Abramo, Isacco e Giacobbe, di dare a te; (ove troverai) città
 grandi e belle, non fabbricate da te; (11) E case piene d'o-
 gni bene, non da te riempite; e pozzi fatti, non cavati da
 te; vigne ed olivi, che non avrai piantati; e no godrai a sa-
 zietà: (12) Guardati di non dimenticare il Signore, che ti
 trasse dalla terra d'Egitto, da quella (per voi) casa di schiavi.
 (13) (Ma) il Signore, Iddio tuo, temerai, e a lui presterai
 culto, e pel nome suo giurerai. (14) Non seguite altri dèi,
 (nessuno) degli dèi dei popoli circonvicini. (15) Imperciocchè

אלא להודיע לבחורי הדור כי הפילוסוף האמתי אין ראוי לו שימוך על פילוסופים
 אחרים אבל ראוי שיהיה כל ענין בכור בזכותו, ומי שאין בו כח לכך אבל הוא ממוך על
 הפילוסופים המפורסמים בזמנו (כמו שמכור רא"ב ורמב"ם על אריסטו ועל אפלטון
 ישמעאל, וכמו שמכר רמב"ם על לייבניץ ועל וואלף, וכמו שאמרו סווכים עתה
 על קאנט ועל העגל או על שפינוזה) איכנו פילוסוף יותר ממי שממוך על אברהם
 אבינו ועל משה, ועל הלל רבי עקיבא. ואין כוונתי בזה להכריח את לב הנבחרים
 מללמוד הסכמות והלשונות, כי נועלם לא עלה זה על לב אבותי ורבותי חכמי אשכנזים;
 אבל כל יעני וכל מפלי הוא להרמיק את הנבחרים מלקבל בעינים עמומות כל מה
 שהוא מפורסם ומבואר בדורם, וזו רעה חולה בזה להס לא מהסקירה והשגת האמת,
 אלא מהשגת הכבוד המדומה, והקיותם מנבקים לנכוח קן בעיני אנשי הדור. אבל
 אזהבי האמת ובעלי שכל הזק ואמין יודעים כי כוונ דעות היו לתהלה ולתפארת בדור
 או בדורות, וכפלו בדור אחר צבא ושכחה, וכמה דעות היו לקלון ולחרפה במשך עתן
 ועדכון, והיו אחר זמן לשם ולתהלה, ותמלא הארץ אומם. (ז) וישננתם: לשון שכינה,
 יהיו בסיך תדיר, ותשנה ותשגשג אותם לבניך על ידי שתדבר עם בשבתך וגו'. והנה
 שכינה מוגרת שנים, אבל כפל הכ"ן מורה שני שלוש ורמזות. על כן אמר"ל אל
 תקרי ושננתם אלא ושלשתם. והנה ק"ג הוא תיקון חכמים כדי שיקיים אדם קצת
 עון הנוחה הזאת. ונענה גדולה נגד הקראים שהם קוראים ק"ג, ואם היו קדווכים,
 זו מניין להם, כי גם חכמי התלמוד יודים שהיא מדרבנן. (ח) וקשרתם לאות על
 ירך וכו': כדרך שכתבתם על יזוחות וגו' איכו דרך משל, וגם השנועפים כותבים
 ספוקי הקוראן על פתיחה, כן א"א שיהיה משל וקשרתם. (ט) במסכה: ניקוס

www.torah.it

il Signore, Iddio tuo, è in mezzo a te un Dio geloso: lo sdegno del Signore, Iddio tuo, potrebbe accendersi contro di te, e distruggerti d'in sulla faccia della terra. (16) Non isperimentate il Signore, Iddio vostro, come faceste in Massà [Esodo XVII. 7]. (17) Osservate accuratamente i precetti del Signore, Iddio vostro, e le ammonizioni [i divieti] e gli statuti che t'impose. (18) E fa ciò ch'è retto e buono agli occhi del Signore, se vuoi esser felice, e andare a conquistare il buon paese, ch'il Signore ha giurato ai padri tuoi; (19) Discacciando (Egli) dal tuo cospetto tutt'i tuoi nemici, come il Signore ha promesso. (20) Quando in avvenire tuo figlio t'interrogherà, con dire: Che cosa sono questi divieti, statuti o leggi, ch'il Signore, Iddio nostro, vi ha imposti? (21) Dirai al tuo figlio: Noi fummo schiavi di Faraone in Egitto, ed il Signore ci trasse dall'Egitto con mano potente. (22) Ed il Signore operò davanti agli occhi nostri segni e portenti grandi e dannosi, contro l'Egitto, contro Faraone, e contro tutta la (gente della) casa sua. (23) E noi trasse di là, per condurci e darci il paese, che giurò ai padri nostri. (24) Il Signore quindi ci comandò di eseguire tutti questi statuti, in adorazione del Signore, Iddio nostro, perchè fossimo sempre felici, per conservarci, come ora av-

שקרא הן על שם הוואורע, ושם ברטי מקבלה"א כשהוא מורה על דבר. והר"ז חשב כי ההפסוק יצא פחה, וולת כיונה שהביא יס"ר היא על משפטם, כי ענינה ככל יונה. (כד) לראת את ח' אלחינו: יראת ה' איננה בלבד היראה שכל, אך כל העבודות והיועשים הטובים ופני יראת ה' נקראים כן, כמו ויהי מורה אותם איך ייראו את ה' (ו"ב י"ז כ"ח), והנה ה' טוב ליראה אותו על ידי הקיום האלה. התורה הן נבארת ענין לטוב לנו כי בהן יתוקנו עניני הקברה בשלום ובמישור, ומלבד זה נראה חכמת חיה לנו אם נשוור אותן, וזה לפני ה' שיתן לנו שכר על זה.

אלהיך בקרבך פני יחרה אף יהוה אלהיך
 כך והשמידך מעל פני האדמה: ס (טז) לא
 תנסו את יהוה אלהיכם כאשר נסיתם
 במסה: (יז) שמור תשמרון את מצות יהוה
 אלהיכם ועדתיו וחקיו אשר צוה: (יח) ועשית
 הישר והטוב בעיני יהוה למען ייטב לך ובואת
 וירשת את הארץ הטובה אשר נשבע יהוה
 לאבותיך: (יט) להדף את כל איביך מפניך
 כאשר דבר יהוה: ס (כ) כי ישאלך בנך
 מהר לאמר מה העדת והחקים והמשפטים
 אשר צוה יהוה אלהינו אתכם: (כא) ואמרת
 לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו
 יהוה ממצרים ביד חזקה: (כב) ויתן יהוה אותת
 ומפתים גדלים ורעים במצרים בפרעה
 ובכל ביתו לעינינו: (כג) ואותנו הוציא משם
 למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר
 נשבע לאבותינו: (כד) ויצונו יהוה לעשות
 את כל החקים האלה ליראה את יהוה

viene. (25) E noi avremo un merito davanti al Signore, Iddio nostro, quando eseguiremo accuratamente tutti questi precetti, com'egli c'impose.

VII

(1) Quando il Signore, Iddio tuo, t'avrà portato al paese, dove tu vai per conquistarlo, ed avrà scacciato dal tuo cospetto numerose nazioni, i Hhittei e i Ghirgascei, e gli Emo-rei, e i Cananei, e i Perizzei, e i Ihivvei, e i Jevussei, sette nazioni, numerose e potenti più di te; (2) Quando (cioè) il Signore, Iddio tuo, le avrà poste in tua balia, e le avrai battute; devi distruggerle, non devi fare con esse (alcuna) convenzione, nè far loro grazia. (3) Nè imparentarti seco loro: la figlia tua non darai al figlio suo, e la figlia sua non piglierai pel tuo figlio. (4) Imperciocchè essi distoglierebbero il tuo figlio da me, e (i conjugi) presterebbero culto ad altri dèi, e lo sdegno del Signore accenderebbesi contro di voi, e ti distruggerebbe in breve tempo. (5) Ma così dovete trattarli:

(7) כי יסיר את בנך מארצו: אין הכוונה כפירש"י על הכניס אשר תלך צח ישראל צנית הכרי כי הם אינם סרים מאחרי ה' אחרי שלא כולדו צישראל, ואיך יאמר על זה וזרה אף ה' ככם והשמידך וזה? אחרי שאין עבין זה מווק כלל ולא מוסרד אמונת האווה, כי האשה הכישאת לכברי היא מתברדת עונת אציה והלכה והיתה לעם אחר; אבל הכוונה על בנך ממש כי העם ההוא אשר תתחנן בו ולקחת מנכמתו לנכדך, העם ההוא יסיר את בנך מאחרי, כלומר האשה ואציה ואחיה יהיו גורמים להרחיקו מועל ה', כי יחדו יעבדו אלהים אחרים. וכן הם דברי ר' שועון בן יוחאי בקדושין ס"ח בנך הבא מן ישראלית קרוי בנך, ואין בנך הבא מן הכנעני קרוי בנך אלא בנה, והכוונה על בנך ממש, לא על בן בנך כפירש"י, וכבר חפש עליו רבינו חס (שם בתוספות) ופירש הכתוב כפירוש, ואמר כי יסיר מוסר אל הקדש (7) ברא"צ על ולא תתואל בדברי הגויות המוליות כמלכות ואשרים, כי הוא נשבע ב"י

אלהינו לטוב לנו כל-הימים לחיהנו כהיום הזה: (כח) וצדקה תהיה לנו כי-נשמר לעשות את-כל-המצוה הזאת לפני יהוה אלהינו כאשר צונו: ס שביעי

(8) כי יביאך יהוה אלהיך אל-הארץ אשר-אתה בא-שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניך החתי והגרנשי והאמרי והכנעני והפריזי והחוי והיבוסי שבעה גוים רבים ועצומים ממך: (9) ונתתם יהוה אלהיך לפניך והכיתם החרם תחרים אתם לא-תכרת להם ברית ולא תחנם: (10) ולא תתחנן בם בתך לא-תתן לבנו ובתו לא-תתן לבנך: (11) כי-יסיר את-בנך מאחרי ועבדו אלהים אחרים וזרה אפי-יהוה בכם והשמידך מהר: (12) כי אם-כפה תעשו להם מובחתיהם תתצו ומצבתם תשברו ואשיריהם

הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד
 לְאַהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאַלֶּף דֹּר: (י) ^(כ)
 וּמִשְׁלָם לְשֹׁנְאָיו אֶל-פְּנֵיו לְהֶאֱבִידוֹ לֹא יֵאָחֵז
 לְשֹׁנְאוֹ אֶל-פְּנֵיו יִשְׁלַם-לוֹ: (יא) ^(כא) וְשָׁמַרְתָּ אֶת-
 הַמִּצְוָה וְאֶת-הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
 אָנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם: פ פ פ
 מו (יב) וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמָעוֹן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים
 הָאֵלֶּה וְשָׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת-הַבְּרִית וְאֶת-הַחֲסֵד אֲשֶׁר

DEUTERONOMIO VII

servanti i suoi precetti, per mille generazioni. (10) E paga al suo nemico in faccia sua [in vita sua], in guisa da distruggerlo; non indugia verso chi l'odia, in faccia [in vita] gli retribuisce. (11) Presta dunque attenzione ai precetti, agli statuti ed alle leggi, ch'io ti comando oggi, per eseguirli. (12) Ora, in premio dell'obbedienza che presterete a queste leggi, osservandole ed eseguendole, il Signore, Iddio tuo, ti manterrà

ובדפוסם כאפולו כמלכות זכ"ף, ופירושו הגויות הגופות, ור' דכאל יע"ל כתב הגויות
 נשני וז"ן ויפה עשה, והאחרונים לא הבינו והדפיסו הכותיות, גם בוקסטרסארף הביאו
 בלקסיקון תלמודיקום בערך גוי. ואשריהם: ע' ישעיה י"ז ח'. (יב) ושומר ח'
 אלהיך לך את הברית: כשתהו אחס לו לעס, הוא ישמור בריתו, ויהיה לכם
 לאלהים עוזר ויושע בכל עת, שאם לא תעשו אחס את שלכם לא יהיה גם הוא לכם

לאלהים על העבני הזה, אבל יענישכם כקטאמיכס אע"פ שלא יסר את בריתו עיניכם

(*) ונלוחיו קרי.

תִּגְדְּעוֹן וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ: (י) ^(כ) כִּי עַם
 קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בְּחַר יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים
 אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה: (יא) ^(כא) לֹא מִרְבַּכֶּם מִכָּל-
 הָעַמִּים חִשַּׁק יְהוָה בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי-
 אַתֶּם הַמֵּעֵט מִכָּל-הָעַמִּים: (יב) ^(כב) כִּי מֵאַהֲבַת
 יְהוָה אֶתְכֶם וּמִשְׁמֵרוֹ אֶת-הַשְּׁבָעָה אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בְּיַד
 חֹזֶקָה וַיַּפְדֶּךָ מִבֵּית עַבְדִּים מִיַּד פַּרְעֹה מֶלֶךְ-
 מִצְרַיִם: (יג) ^(כג) מִפְּטֹר וַיִּדְעַת כִּי-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא

DEUTERONOMIO VII

i loro altari demolirete, e le loro lapide spezzerete, e i loro boschi sacri taglierete, e i loro simulacri abbrucerete. (6) Poichè tu sei un popolo sacro al Signore Iddio tuo: tu fosti eletto dal Signore, Iddio tuo, ad essere quello che, fra tutti i popoli esistenti sulla faccia della terra, fosse il suo tesoro. (7) Non è già per esser voi più numerosi d'ogni altro popolo, ch' il Signore v'ha prediletti e prescelti; poichè voi siete il meno numeroso di tutt'i popoli. (8) Ma per l'amore del Signore verso voi, e perchè vuol mantenere il giuramento fatto ai padri vostri, il Signore vi trasse con mano potente, e ti liberò da quella (ch'era per te) casa di schiavi, dalla mano (cioè) di Faraone re d'Egitto. (9) Devi quindi conoscere ch'il Signore, Iddio tuo, quegli è Iddio; Dio infallibile che attiene la promessa, e conserva la benivoglienza, ai suoi amatori ed os-